

Sisukord

Sisukord	1
Sissejuhatus	2
1. Disaini kontseptsioon.....	2
1.1. Kasutajaliidese mõõdud ja ruudustik.....	2
1.2. Värvipalett	3
1.3. Tüpopgraafia.....	3
2. Kasutajaliidese komponendid.....	5
2.1. Isikuandmete blokk	5
2.2. Menüü	5
2.3. Sakid ehk alajaotused.....	6
2.4. Tabelid.....	6
2.5. Vormid	7
2.6. Teated	10
2.7. Nupud	11
2.8. Mahukate andmetega lootelud	11

Sissejuhatus

Käesolev dokument kirjeldab AS Helmese poolt Rahandusministeeriumile arendatud Riigitöötaja Iseteenindusportaali visuaalset disaini, kasutajaliidese komponente ja elemente ning nende puhul kasutatavaid värve ja stiile.

Antud dokument on juhiseks arendajale kasutajaliidese programmeerimiseks ja kasutajaliideses kasutatavate komponentide valikus.

1. Disaini kontseptsioon

Iseteenindusportaali andmete kuvamise ja funktsionaalsustes kasutatavate komponentide stiili aluseks on vabavaraline kasutajaliidese raamistik "Bootstrap".

Kasutajaliidese stiilide näidised ja kood: https://confluence.rmit/download/attachments/18711532/rmin_rtip_demo.zip?api=v2

The screenshot shows a web-based document management system. At the top, there's a header with the logo 'Riigitöötaja Iseteenindus' and 'Siseministeerium' (Ministry of Finance). A user profile 'Kristiina Kasemets' is visible on the right. Below the header, there are navigation tabs: 'Töölaud' (Dashboard), 'Puhkus' (Vacation), 'Lähetused' (Send), and 'Varad' (Attachments). The main content area has a title 'Välislähetuskorraldus' (External sending procedure) and a sub-section 'OECD läbirääkimised' (OECD negotiations). It includes fields for 'Töötaja:' (Recipient: Meelis Muusika), 'Asendaja(d)' (Forwarder: määramata), and 'Lähetatav' (Sendable: Bron. hoiaus). On the right, there are sections for 'Sõiduauto kasutamine' (Car usage) and 'Ervahendid' (Accommodation). At the bottom, there are buttons for 'Salvesta' (Save), 'Tagasi' (Back), and 'Edasi' (Next).

Joonis 1 – Portaali dokumendiformi näidis.

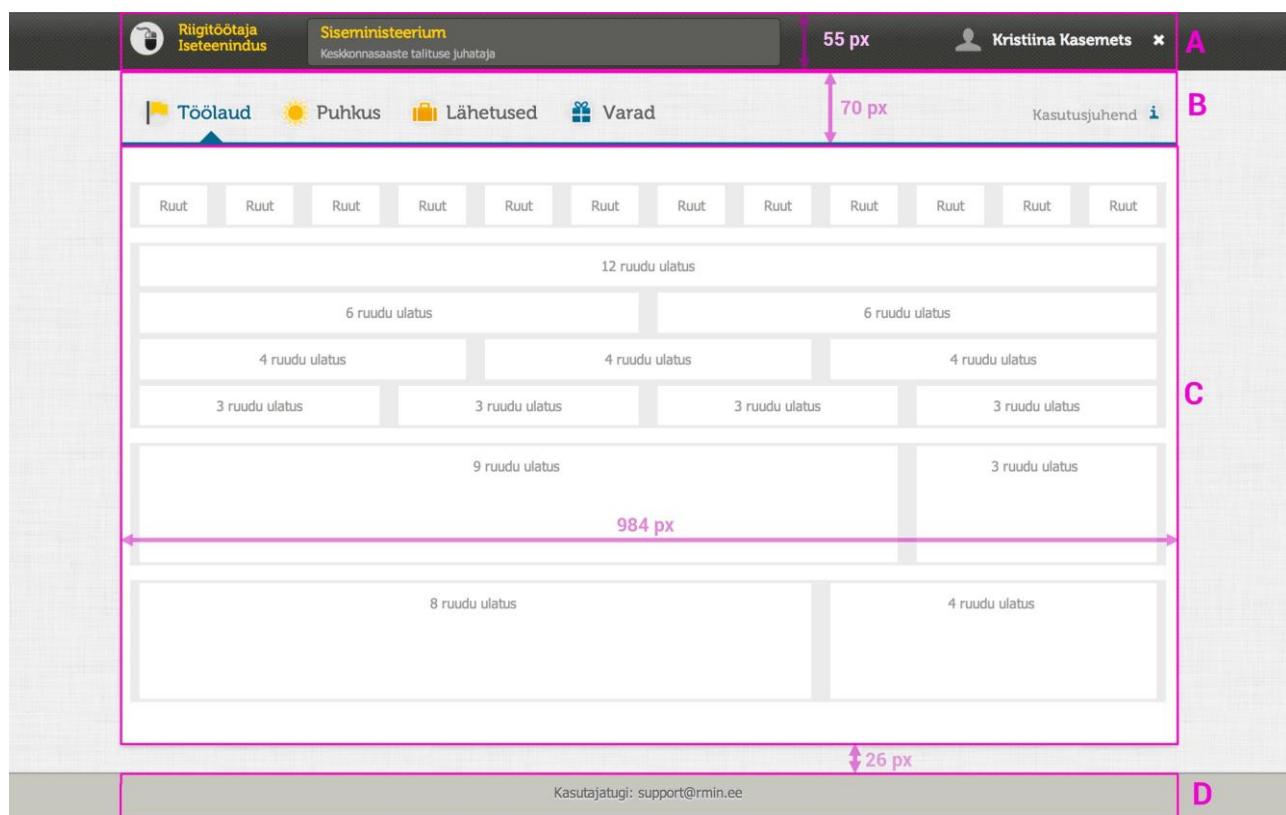
1.1. Kasutajaliidese mõõdud ja ruudustik

Kasutajaliidese nähtava osa laius on 984 pikslit. Selline mõõt tagab maksimaalse ruumikasutuse ekraanisuurusega 1024x760 pikslit ja jätab ruumi ka vertikaalsele kerimisribale.

Kasutajaliides jaguneb neljaks põhialaks:

- A) päis, kus asub portaali logo ning autentitud kasutaja nimi ja ametikoht;
- B) navigeerimisriba, kus paikneb peamenüü koos avaneva alammenüuga;
- C) sisuala, mis sisaldb hallatavaid andmeid ja funktsionaalsust;
- D) jalus, kus paikneb üldine kontaktinfo.

Sisuala (C) jagunemine erinevateks sisuplokkideks põhineb mõttelisel ruudustikul, kus ala laius on jaotatud võrdseks 12 osaks. Selline 12-ruut-süsteem (12-grid layout system) aitab hoida korrapärasid vertikaalset joondumist kasutajaliidese elementide horisontaalsel paigutamisel.

Joonis 2 – Iseteenindusportaali kasutajaliidese põhiplokid ja sisuala ruudustik-süsteem.

1.2. Värvi palett

Iseteenindusportaali kasutajaliides on peamiselt funktsionaalne andmete töötlemise keskkond, seetõttu peavad ka värvid ennekõike toetama andmete omadusi ja seisundeid.

#00698C	#0687D4	#B92A21	#468847	#F89406	#FFCC00
#222222	#777777	#CCCCCC	#EAEAEA		

Lingi värvina kasutatakse erksat sinist (hex: #0687D4). See eristub teksti kõrval paremini ja ei ole pealkirjaga sama värti.

Punane värv (hex: #B92A21) on seotud veaolukorraga või esindab andmete kõrget prioriteeti.

Roheline värv (hex: #468847) on seotud positiivse toiminguga või toimingu tulemusega ja esindab andmete korrasoleku seisundit.

Tumekollane värv (hex: #F89406) on seotud poolelioleva toiminguga või andmetega, mis vajavad tähelepanu. Heledam kollane toon (#FFCC00) on kasutusel portaali päises tunnusvärvina logo tekstis tumehallil taustal.

Erinevad hallid toonid on kasutusel tasutavärvina, et kasutajaliideses eristada erinevaid andmegruppe.

1.3. Tüpopgraafia

Kasutajaliidese baas-kirjatüüp on Tahoma, alternatiivina Helvetica, sans-serif. Pealkirjades on kasutatud "Museo" kirjatüüpi.

Pealkirja stiilid:

H1 - font: "Museo 300", suurus: 28 px, rea kõrgus 140%, värv: #006699 H2 - font: "Museo 300",

suurus: 21 px, rea kõrgus 140%, värv: #006699

H3 - font: "Museo 500", suurus: 18 px, rea kõrgus 140%, värv: #006699

H4 - font: "Museo 700", suurus: 15px, rea kõrgus 140%, värv: #333333

Põhiteksti stiilid:

P - Tahoma, Helvetica, suurus: 13 px, rea kõrgus 140%, värv: #222222

Link - põhiteksti P stiilis, värv: #0687d4

Small - põhiteksti P stiil, suurus 85% põhiteksti suurusest

Pealkiri H1

Pealkiri H2

Pealkiri H3

Pealkiri H4

Pealkiri H5

See on peamine sisuteksti stiil.

- See on loetelu esimene rida
- Siin on teine kirje
- Lorem ipsum dolore

Teksti sees on [vide teisele dokumendile](#).

Joonis 3 - tüpograafia näide.

Täiendavad teksti stiilid:

Täiendtekst - värv: #777777

Veateade - värv: #B92A21

Eduka toimingu tekst - värv: #468847

Informatiivne tekst - värv: #3A87AD

Abitekst - teksti ees pictogramm "i", värv: #696969

Veateate teksti stil

Hoiatava teksti stil

Eduka toimingu teate stil

Informatiivse teksti stil

ⓘ Abitekst: lorem ipsum dolore sit amet

Joonis 4 - täiendavate tekstistiliide näide.

2. Kasutajaliidese komponendid

2.1. Isikuandmete blokk

Päise plokis vasakul on kollase tekstiga portaali logo. Päise plokis paremal on kasutaja isiku nimi koos väljumise "x" nupuga. Inimese püsti kujutusega piktogramm viitab sellele, et tegemist on isiku objektiga.

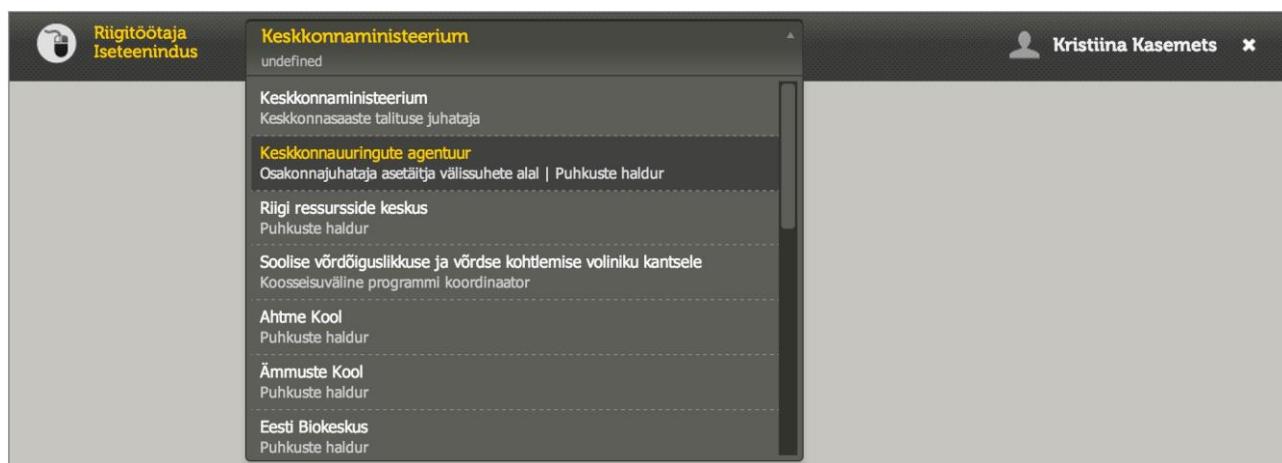

Joonis 5 - Portaali päis isiku andmetega, kui isikul on 1 töösuhe.

Logo kõrval on sisse loginud kasutaja töösuhet või töösuheteid kirjeldav andmeplokk.

Juhul kui autenditud isikul leidub 1 töösuhe, kuvatakse andmeplokis kollasega asutuse nimetus ja helehalliga ametinimetus selles asutuses.

Juhul kui sisse loginud isikul on mitu töösuhet, muutub töösuhete andmeplokk valikmenüüs. Aktiivse ehk valitud töösuhete puhul kuvatakse asutuse nimetus kollasega, mitteaktiivse ehk valitava asutuse nimetus on valge tekstiga.

Joonis 6 - Portaali päis isiku andmetega, kui isikul on mitu töösuhet.

2.2. Menüü

Menüü koosneb peamenüü elementidest ja lahti klikitavast alammenüüst. Peamenüü ploki all servas on sinine joon, millel asub kolmnurkne nooleke, mis viitab valitud elemendile.

Peamenüü element sisaldb illustreerivat piktogrammi, teksti stiil vastab H3 pealkirja stiilile. Peamenüü aktiivne element on sinine (#00698C), mitteaktiivne on hall (#666666). Peamenüü elemendi laius sõltub lingi teksti pikkusest.

Joonis 7 - Menüü näide koos avatud alammenüüga.

Alammenüü plokk avaneb valitud peamenüü elemendi alla ja on joondatud vasaku servaga piktogrammi keskele, et lingi tekstdid joonduksid vertikaalselt peamenüü tekstiga. Ploki laius on minimaalselt 160 px, kuid laius venib vastavalt kõige pikema lingi teksti pikkusele. Alammenüü lingi tekst on valge, elemendid on eraldatud punktiirjoonega.

2.3. Sakid ehk alajaotused

Sakkide (tab'ide) plokk kasutab helehalli (#F4F4F4) tausta, et aktiivne alajaotuse sakk tuleks paremini esile. Alajaotuste nimetuste ette võib paigutada ka piktogrammi.

Sakkide tekstdid on põhiteksti stiiliga, mitteaktiivsed sakid kasutavad pealkirja-sinist värvit (#00698C).

Joonis 8 - Menüü näide koos avatud alammenüüga.

2.4. Tabelid

Andmete kuvamisel tabelis saab järgmisi stiile:

- horisontaalsete eraldusjoontega tabel (vaikimisi stiil)
- horisontaalse ja vertikaalse eraldusjoontega tabel (raamidega stiil)
- kompaktne ruumi säastev tabel

Nr.	Veeru pealkiri	Veeru pealkiri	Numbrid	Lingid
1.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	345.80	Lisainfo
2.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	567.50	Lisainfo
3.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	123.40	Lisainfo
4.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	345.60	Lisainfo
5.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	876.50	Lisainfo

Joonis 9 - Vaikimisi stiiliga tabel.

Nr.	Veeru pealkiri	Veeru pealkiri	Numbrid	Lingid
1.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	345.80	Lisainfo
2.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	567.50	Lisainfo
3.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	123.40	Lisainfo
4.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	345.60	Lisainfo
5.	Lahtri sisu tekst	Lahtri sisu tekst	876.50	Lisainfo

Joonis 10 - Tabel kus on kasutatud nii raamidega kui kompaktset stiili.

Tabelis andmete esiletoomiseks ja/või nende seisundite märkimiseks saab kasutada järgmisi ridade stiile:

- Vaikimisi tavaseisund - stiili klass puudub
- Vigased või probleemsed andmed - stiil klass: "error"
- Toimetamist vajavad andmed - stiil klass: "warning"
- Esile toodud andmed - stiil klass: "info"

5. Korrektsed andmed - stiili klass: "success"
6. Arhiveeritud andmed - stiili klass: "history"

Samu stiili klasse on võimalik määrata ka üksikule laatrile.

Nr.	Veeri pealkiri	Veeri pealkiri	Numbrid	Lingid
1.	Normaalseisundis andmed	Lahtri sisu tekst	345.80	Lisainfo
2.	Vigased või probleemsed andmed	Lahtri sisu tekst	567.50	Lisainfo
3.	Andmed on töötlemisel ja kinnitamata	Lahtri sisu tekst	123.40	Lisainfo
4.	Andmed mis vajavad esile toomist	Lahtri sisu tekst	345.60	Lisainfo
5.	Andmed on korrektsed ja kinnitatud	Lahtri sisu tekst	567.50	Lisainfo
6.	Aegunud ja arhiveeritud andmed	Lahtri sisu tekst	876.50	Lisainfo

Joonis 11 - Andmete seisundeid toetavad stiilid.

2.4.1. Andmetabeli komponent

Suurte andmemahtude jaoks on kasutusel spetsiaalne tabeli komponent, mille funktsionaalsus põhineb "dataTable" (<http://www.datatables.net/>) JavaScript teegil. Andmete kuvamisel kasutatakse raamidega kompaktse tabeli stiili.

Antud komponent lisab tabelile automaatselt täiendava lehekülgedeks jaotuse koos navigeerimise nuppudega (Eelm., Järgm.) ning valikuliselt on võimalik lisada ka sisu filtreerimise/otsingu välja.

Kuva 10 ▾ kirjet lehel		Filter						
	Lähetuse liik	Perenimi, eesnimi	Struktuurüksus	Lähetuse nimetus	Periood	Päevi	Sihtkoht	Kulud
☐	Siselähetus	Kasemets Kersti	Asutuse osakond	2013 aasta eesmärkide täitmise arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Siselähetus	Kalle Kuusik	Asutuse osakond	2012 fiskaallepete arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Belgia, Brüssel	85,00
☐	Siselähetus	Kasemets Kersti	Asutuse osakond	2013 aasta eesmärkide täitmise arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Siselähetus	Kalle Kuusik	Asutuse osakond	2012 fiskaallepete arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Belgia, Brüssel	85,00
☐	Siselähetus	Kasemets Kersti	Asutuse osakond	2013 aasta eesmärkide täitmise arutelu	28.07.2012 - 31.07.2012	3	Eesti, Tartu	85,00
☐	Koolituslähetus	Pille Pääsuke	Asutuse osakond	Projektitöö meetodid	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Siselähetus	Kasemets Kersti	Asutuse osakond	2013 aasta eesmärkide täitmise arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Koolituslähetus	Pille Pääsuke	Asutuse osakond	Projektitöö meetodid	28.05.2013 - 30.05.2013	2	Eesti, Tartu	85,00
☐	Siselähetus	Kalle Kuusik	Asutuse osakond	2012 fiskaallepete arutelu	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Belgia, Brüssel	85,00
☐	Siselähetus	Toomas Tubli	Asutuse osakond	Koosolek Narva osakonnas	28.05.2012 - 30.05.2012	2	Eesti, Narva	85,00

1 kuni 10 / Kokku 12 ← Eelm. 1 2 Järgm. →

Joonis 12 - Andmetabeli komponendi näidis.

2.5. Vormid

Vormide ehk andmete sisestamiseks ja töötlemiseks vajalike komponentide stiilid põhinevad "Bootstrap" ja "Select2" (<https://select2.org/>) teekidel.

2.5.1. Vormide standard sisestusväljade stiilid.

Sisestusvälja komponent koosneb sildist (label) ja laatrast (input), mida täiendab valikuliselt abitekst. Kohustusliku välja puhul lisatakse komponendile stiili klass "mandatory".

Grupp 1

Tavaline sisestusvälji:

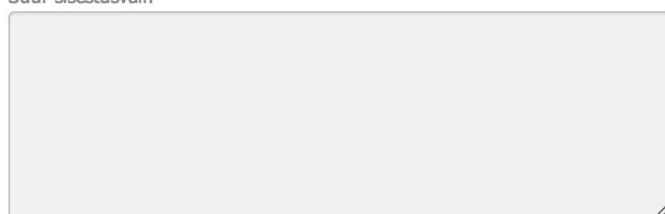
Tekst

Kohustuslik sisestusvälji:

Tekst

ⓘ Abitekst mis annab täiendavaid juhiseid

Suur sisestusvälji:

Joonis 13 - Sisestusvälja komponendid.

Kirjutuskindla välja puhul on lahtri taust kergelt heledamat tooni ja väärtsuse tekstu on halli värv. Sisestusvälja lahtrile lisatakse atribuut "readonly" või kasutatakse input elemendi asemel span elementi koos stiili klassiga "uneditable-input".

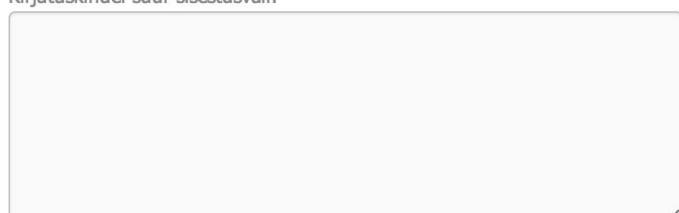
Kirjutuskindel sisestusvälji A:

 Lorem ipsum

Kirjutuskindel sisestusvälji B:

 Lorem ipsum

Kirjutuskindel suur sisestusvälji:

Joonis 14 - Kirjutuskindlad sisestusvälja komponendid.

Alternatiivne stiil andmebaasist kirjutuskindlate väärtsuste kuvamiseks on kasutada sisestusvälja komponenti kuid lahtrite input asemel kasutada span elementi koos stiili klassiga "input-like".

Andmed A:

 Lorem ipsum

Andmed B:

 Lorem Ipsum is simply dummy text of the printing and typesetting industry. Lorem Ipsum has been the industry's standard dummy text ever since the 1500s.

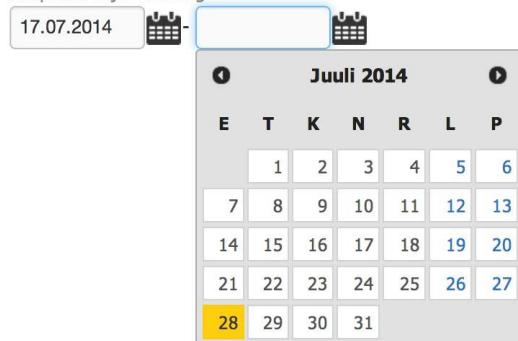
Joonis 15 - Kirjutuskindlad sisestusvälja komponendid.

2.5.2. Kuupäeva sisestusvälja stiil kalendri komponendiga (jQuery calendar).

Juhul kui kasutaja peab sisestama kuupäeva tüüpi väärust, tuleb kasutada kuupäeva sisestusvälja koos stiili klassiga "hadDatepicker".

Grupp 2

Kuupäeva väljad kalendiga:

Joonis 16 - Kalendri väljad koos kalendri komponendiga.

2.5.3. Märkeruudud ja raadionupud.

Grupp 3

Märkeruudud vertikaalselt:

- Tööülesanded
- Kooskõlastused
- Infoteated

Märkeruudud ühel real:

- Tööülesanded
- Kooskõlastused
- Infoteated

Grupp 4

Raadionupud vertikaalselt:

- Tööülesanded
- Kooskõlastused
- Infoteated

Raadionupud ühel real:

- Tööülesanded
- Kooskõlastused
- Infoteated

Joonis 17 - Kalendri väljad koos kalendri komponendiga.

2.5.4. Valikmenüü ehk valiklahter.

See on standard HTML <select> element, mis renderdamisel asendatakse stiliseeritud html <div> elementidega. See võimaldab sõltuvalt andmete iseloomust luua mahukaid aga lihtsalt kasutatavaid valiklahtreid. Valikmenüü komponendi funktionaalsus põhineb vabavaralisel "Select2" teegil (lisainfo: <https://select2.org/>).

Grupp 5

Valiku lahter:

Kohustuslik valiku lahter:

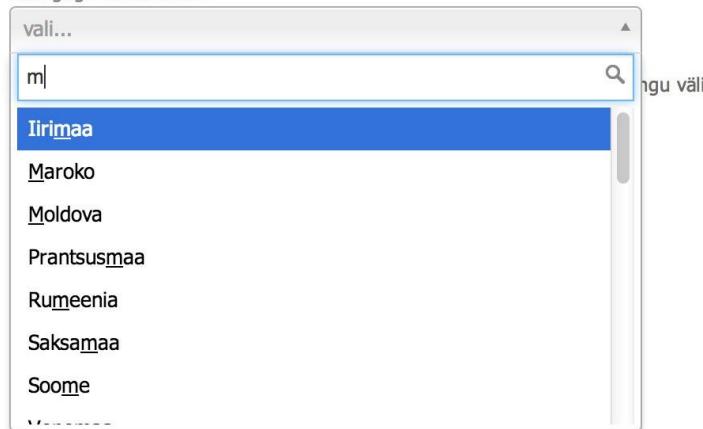
- vali...
- Eesti
- Prantsusmaa
- Holland
- Hispaania
- Suurbritannia
- Taani
- Venemaa

Joonis 18 - Tavaline valikmenüü.

Juhul kui valikus on rohkem kui 20 elementi (number on seadistatav), lisandub automaatselt täiendav otsinguväli, mis toimib kui filter.

Grupp 6

Otsinguga valiku lahter:

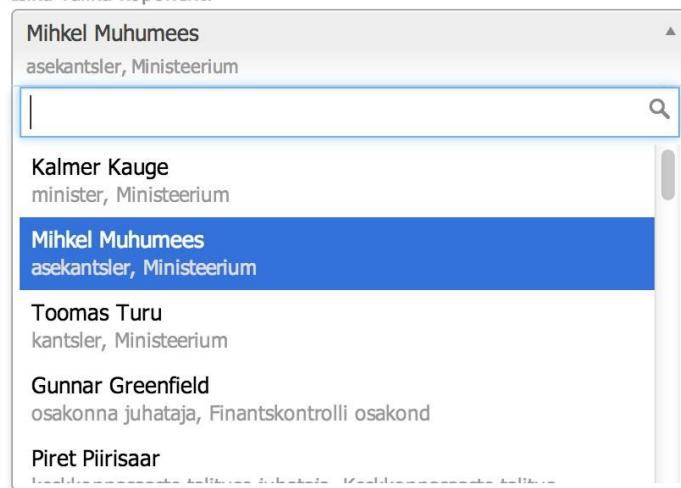

Joonis 19 - Valikmenüü filtri väljaga.

Iseteenindusportaalil on tihti vaja määrata dokumentides ja vormides töötaja isikut. Selleks on eraldi isiku valiklahter, mis kuvab isiku nime ja tema ametinimetust erineva stiiliga, et nimi oleks paremini eristatav valikut tehes. Samuti on andmeelementid paigutatud kahele reale.

Sarnast stiili võib kasutada ka mõnda muud tüüpi valikus, kus elementideks on mitmest andmeühikust koosnevad kirjad.

Isiku valiku komponent:

Joonis 20 - Isiku valikmenüü näide.

2.6. Teated

Vigaste andmetega sisestusvälja stiilid.

Tavaline sisestusväli:

Tekst	Tähelepanu!
-------	-------------

Kohustuslik sisestusvälvi:

--

Väli peab olema täidetud

Joonis 21 - Sisestusväli, mis sisaldb veaolukorda.

Erinevad teated, mis kuvatakse vormi või dokumendi kohale:

- a) veateade
- b) hoiatusteade
- c) õnnestumise teade
- d) infoteade

Tähelepanu!

- Puhkuse perioodi algus ei ole lubatud (minimaalne etteateamise aeg ületatud).
- Asendajal ei tohi olla puudumist samal ajal

Tähelepanu!

Lähetuse reisikorralduse broneering aegub varsti.

Andmed salvestatud!

Dokumendi võib nüüd sulgeda.

Tööülesanne.

Kooskõlastada dokument

Joonis 22 - Erinevad teadete plakkide stiilid.

2.7. Nupud

Toiming

Hall: standard nupu stiil - kasutatakse vaikimisi kõikide nuppude puhul.

Toiming

Sinine: toimingu kinnitamise ehk salvestamise nupu stiil

Toiming

Helesinine: täiendava lisatoimingu aktiveerimise nupu stiil

Toiming

Roheline: olulise ja pöördumatu toimingu kinnitamise nupu stiil

Toiming

Tumekollane: ohtliku või mitte-soovitatava toimingu aktiveerimise nupu stiil

2.8. Mahukate andmetega loetelud

Iseteenindusportaal kuvab kasutajale temaga seotud mahukaid infoobjekte, näiteks avaldusi, korraldusi, vms. dokumente. Üldjuhul on need loetelud kirjetega, mis koosnevad paljudest meta-andmetest ja tabelis kuvades ei jätku piisavalt horisontaalset ruumi et info oleks talutavalalt loetav. Teisel juhul koosnevad loetelud küll vähestest andmetest, kuid nende väärtsused on tihti pikkade tekstidena.

Sellistel juhtudel on soovitav kasutada andmeploki stiile.

Lihtne infokirjete loetelu (tööülesannete loetelu):

Tööülesande pealkiri Tööülesandega seotud dokumendi andmed ja kirjeldus.	⌚ 22.12.2012
Kooskõlastada lähetuse korraldus FF-232323. Brüsseli nõupidamised ja kohtumised	⌚ 24.12.2013
Puhkuse muutmine tööandja ettepanekul. Toomas Tubli selgitus: "Sinu kohalolek vajalik 12.08 - 16.08. See on ettepaneku tegija kirjutatud selgitus. See võib ka piikkirjelduse jutt olla."	⌚ 18.08.2013

Joonis 23 - Tööülesannete loetelu näide.

Grupeeritud kirjetega andmeplokid:

Koolituslähetus			
Prantsuse keelsed juridiika mõisted	17. juuni 2013 - 22. juuni 2013	Kinnitatud	
Eesti, Tallinn		R100-VKL/26	
■ Kuluaruanne	Kulud kokku: 88,88 €	Väljamakstav summa: 66,66 €	Kooskõlstamisel
■ Sisuaruanne			Koostamisel

Välislähetus			
Läbirääkimised DFT-X1 lepingu teemadel	1. august 2013 - 3. august 2013	Kinnitatud	
Saksamaa, Frankfurt.		R100-KLK/555	

Joonis 24 - Lähetuskorralduste loetelu näide.

Grupeeritud kirjetega andmeplokk koos toimingu nuppudega:

Puhkusetaotlus		Koostamisel
Lisapuhkus: 10. oktoober 2013 - 18. oktoober 2013 (8 päeva)		
Asendaja: Kersti Kuusik		
Isapuhkus: 4. aprill 2013 - 4. aprill 2013 (1 päev)		
+ Lisa uus periood Valmis esitamiseks		

Mahukate infoobjektide loetelu:

Inventarinumber: R100-0004401		
Standard töölaud 2000x120	Soetusmaksumus € 450,00	Mahakandmise selgitus: Amortiseerunud.
Kogus: 12 tk		Vara kuulub hävitamisele
Asukoht: Lõõtsa 6/B-korpus, Tallinn, Harjumaa (204B)		Hävitamise selgitus: In sodales, velit vitae accumsan gravide 55p.
Soetamise kp: 12.06.2010		
Inventeeriv struktuuriüksus: Tugiteenuste osakond		

Inventarinumber: R100-0000888		
Standard sahtlibox 800x600	Soetusmaksumus € 122,00	Mahakandmise selgitus: Amortiseerunud.
Kogus: 12 tk		Vara kuulub hävitamisele
Asukoht: Lõõtsa 6/B-korpus, Tallinn, Harjumaa (204B)		Hävitamise selgitus: In sodales, velit vitae accumsan gravide 55p.
Soetamise kp: 12.06.2010		
Inventeeriv struktuuriüksus: Tugiteenuste osakond		

Joonis 25 - Väikevaraade loetelu näide.